

'Leven met de Voedselbank'

Advies van de Rekenkamercommissie

Oktober 2022

Onderzoek naar mensen in langdurige armoede

In Haarlemmermeer leven steeds meer mensen in armoede die langdurig afhankelijk zijn van de voedselbank. Op verzoek van de participatieraad heeft de rekenkamercommissie (hierna: RKC) een onderzoek gedaan. We wilden inzicht geven in de oorzaken van langdurig bezoek aan de voedselbank en antwoord krijgen op de vraag hoe deze inwoners een beter perspectief kunnen krijgen. Het onderzoek resulteerde in het rapport [Leven met de Voedselbank](#). In de zomer van 2022 heeft de RKC maatschappelijke organisaties in Haarlemmermeer gevraagd wat zij van het rapport vonden. Deze reacties zijn bij het rapport gevoegd.

De beleving van inwoners staat centraal

De RKC vond het belangrijk om langdurige bezoekers van de voedselbank zelf aan het woord te laten in dit onderzoek. Hun ervaringen, gevoelens en behoeften staan centraal. Het onderzoek is geen evaluatie van het gemeentelijke beleid, maar laat wel zien waar (extra) ondersteuning nodig is.

Belangrijke bevindingen

De situatie van langdurige bezoekers van de voedselbank is vaak schrijnend, hardnekkig en onoverzichtelijk. Schulden spelen vaak een grote rol in het leven van inwoners die te maken hebben met langdurige armoede. Meestal gaat het ook op andere vlakken niet goed. Veel langdurige bezoekers van de voedselbank hebben (structurele) gezondheidsproblemen, vaak een combinatie van fysieke en psychische klachten. Regelmatig hebben mensen te maken gehad met heftige en ontregelende levensgebeurtenissen. Als gevolg daarvan kampen ze met mentale overbelasting. Zij kunnen zelf weinig doen om hun situatie te verbeteren en ervaren daardoor veel stress. Hierdoor zijn ze minder goed in staat om goede keuzes te maken en hun persoonlijke situatie te verbeteren. Ze ervaren een hoge drempel om hulp en ondersteuning te vragen. En als zij ondersteuning kregen, waren zij daar niet altijd tevreden over.

Mogelijke rol van de gemeente

Uit het onderzoek komt naar voren wat het college en de gemeenteraad kunnen doen om het perspectief van Haarlemmermeeders in langdurige armoede te verbeteren. De RKC geeft de gemeenteraad daarom enkele aanbevelingen mee. Deze aanbevelingen zijn mede gebaseerd op een rondetafelgesprek met de maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties. Zo willen wij bereiken dat onze aanbevelingen zo goed mogelijk aansluiten bij de praktijk.

Reacties maatschappelijke organisaties

Uit de schriftelijke reacties van de maatschappelijke organisaties en het rondetafelgesprek spreken een hoge urgentie, een grote betrokkenheid en bereidheid de eigen expertise in te zetten voor het verbeteren van het perspectief van deze inwoners. Deze organisaties zouden graag zien dat de gemeente het voortouw neemt om de ondersteuning en samenwerking structureel te verbeteren. De RKC nam in het onderzoek, de consultatieronde en het rondetafelgesprek waar dat betrokkenen twijfels hebben over de kwaliteit van de uitvoering van de schuldhulpverlening door PLANgroep. Ook hoorde zij kritiek op de invulling van het opdrachtgeverschap van de gemeente richting PLANgroep. De RKC heeft de organisatie en uitvoering van schuldhulp niet onderzocht in het kader van dit onderzoek en kan hierom niet oordelen over deze twijfels en kritiek op de praktijk van schuldhulpverlening. Wel vindt de RKC het belangrijk deze signalen te delen met de raad.

Aanbevelingen aan de raad

De RKC roept de gemeenteraad op het college te verzoeken de volgende aanbevelingen uit te voeren:

1. *Verbeter de ondersteuning van inwoners in langdurige armoede op basis van de volgende aandachtspunten:*
 - a. Zoek inwoners in langdurige armoede actief op. Luister naar hun verhaal en onderzoek samen wat er nodig is.
 - b. Herzien de wijze waarop de gemeente de intake voor de Voedselbank uitvoert. Vergroot het nut van dit contactmoment.
 - c. Maak samen met de inwoner een op de situatie afgestemd plan en met speciale aandacht voor eventuele kinderen.
 - d. Bejegen inwoners op een laagdrempelige, niet-stigmatiserende en vriendelijke manier.
 - e. Maak voorzieningen die de inkomenspositie direct versterken bekend, toegankelijk en vindbaar.
 - f. Intensiveer de schuldenaanpak, investeer in vroegtijdige signalering van problematische schulden en het stabiliseren van de financiële situatie.

2. *Neem het voortouw om de samenwerking met maatschappelijke organisaties structureel te verbeteren:*
 - a. Betrek zowel professionele als vrijwilligersorganisaties in de samenwerking.
 - b. Bekijk met hen of alle organisaties die een rol kunnen spelen, in beeld zijn.
 - c. Hanteer een vast aanspreekpunt bij de gemeente.
 - d. Organiseer een periodieke bijeenkomst voor de deelnemende (vrijwilligers)organisaties. Evalueer en verbeter de samenwerking.

3. *Reflecteer met PLANgroep op de schuldhulpverlening en informeer de gemeenteraad over het resultaat. Betrek daarin:*
 - a. De invulling van de opdrachtgevers- en opdrachtnemersrol.
 - b. Proces en effecten van schuldhulpverleningstrajecten.
 - c. Ervaringen van schuldenaren.

Tot slot – Stellingen voor het debat

Haarlemmermeer is een relatief welvarende gemeente. Het onderzoek laat zien dat voorspoed niet voor iedereen vanzelfsprekend is. En dat langdurige bezoekers van de voedselbank in de knel zitten. Soms door factoren binnen hun invloedsmogelijkheden, vaker door een ongelukkige samenloop van omstandigheden. De urgentie is groot en zal met het oog op de huidige economische ontwikkelingen nog groter worden. De RKC wil met dit rapport en de reacties van de maatschappelijke organisaties de gemeenteraad voeding geven voor een vruchtbaar debat, waarbij de volgende stellingen¹ behulpzaam kunnen zijn:

1. *Het bestaan van de Voedselbank Haarlemmermeer toont dat het armoedebeleid in Haarlemmermeer faalt.*

2. *Het is de taak van de gemeente om inwoners te ondersteunen totdat ze niet meer afhankelijk zijn van de voedselbank.*

De RKC nodigt u van harte uit om het rapport [Leven met de Voedselbank](#) te lezen.

¹ De stellingen zijn bedoeld om debat te stimuleren en geven niet de mening van de RKC weer.